

cap. 5. Ipsa fidei Virtus insuperabilis est; Ure (quoniam fidelis) cede, occide; non perdam fidem, sed custodi. Secreta dolor queret, sed fides me altius collocabit, malo mibi deesse sucessum, quam fidem.

*Stemma in
fidei clypeo,
oppressus
Draco.*

Plini.

727 Quartò, ob hanc victoriam à Sanctis Martyribus aureo, & purpureo fidei scuto munitis gloriòse reportatam de Tartareo Dracone, & ejus asceles, stemma addendum nobile est ipsorum clypeo; videlicet depictus Draco immanis, seu Hydrus Septiceps ad terram oppresus, igneis sui ipsius telis, quæ in clypeum contorserat, transverberatus. Alter sine stemmate aliquo inglorius putaretur clypeus, si albus, ut olim tyronibus, nondum edito militari aliquo facinore. Ut enim Matthias Martinus observat in suo Lexicone, verbo clypeus: clypei dicuntur quasi glypei, à verba glyphe, id est, scuplo; quod imaginibus essent celati. Unde Plinius lib. 35. 3. Scutis, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines, unde nomen habuere clypearum. Hesiodus Ascreus in eo Poemate, quod, scutum Herculis, inscriptis, Alcidis facinora ejusdem clypeo cecinit insculpta: Draconem etiam in scutis cælatum leges apud Homerum Ilia. 2. canentem:

*Agamemnonis clypeum argenteā zonā cinctū,
Quam super in spiras Draco gutture vastus
Ore triceps vertebatur, caputa ardua quaf-
fans.*

Et apud Statium de clypeo Capanæi, similia habet.

*728 Ergo, in hoc Martyrum scuto, scuto fidei magno, Draco depingitur virtus, dejectus, mille transfixus jaculis, ut portendatur eorundem Martyrum triumphi media fide reportata de Stygio Dracone, infidelitatis, seu idolatriæ auctore, & principe; Liberalitas ergo tua Deus (att. S. August. Serm. 5. de Martyribus tom. 10.) bâleus nobis Martyria proposuit, ut adversarius, quo Adam elixis est, a filiis Adæ constanter elidi monstraretur. Et de Fide c. 4. scribit S. Laurent. Juil. *Heo coelis, & sancta fides conterit capita Serpentis antiqui, ipsum inimicum expellit ab homine, & ipsius ignea tela extinguit. Ita* tenuis dictis aliquals conciliatur splendor ex eo, quod refert in Speculo naturali Vincentius Beluacensis, videlicet Jaspide inveniri amæna pulchritudinis, in qua species viri eminat, clypeum è collo suspensum gerantis, & subjectum pedibus Serpentem calcantis. Præclara Jaspis martyr est suo rubens crux, qui clypeo fidei munitus antiquum infidelitatem Draconem contrivit. Vide in Proliudio cap. 2.*

*1. Mach.
14. 24.*

*Clypeus Ro-
manus missus
à simono
Pontifice,
quid porcen-
deret.*

729 Quintò, hæc Martyrum fides, qua se, & Ecclesiam, veluti scuto impenetrabili protegunt, adumbrata apparebat in lib. Machabæ. cap. 14. 24. Ubi Simon Hebraeorum Pontifex, ut Romani Imperii auxilia sibi, suisque conciliaret, misisse dicitur Numerium Romanum habentem clypeum aureum magnum pondio miliarum mille, ad statuendam cum ejus societatem. Umbram hæc præferebant futurorum: nam Summus ille Pontifex Simon Simonem agebat Petrum; Romanum Imperium Israhælitum tunc fæderatum præludebat idem Imperium Christianæ Ecclesiæ sociandum; clypeus igitur aureus, qui Romanum

*tunc significavit præsidium Judaicæ Ecclesiæ allatum (ut constat ex eodem sequenti historia Machabæorum cap. 15. à num. 18.) maximum illud portendebat subSIDIUM, quod à Romano Imperio aliquando Christiano Evangelicæ Ecclesiæ erat afferendum, non solum per Constantinos, Theodosios, Carolos, ac reliquos Christiani Imperii Principes; sed præfertim per tot Martyres, milites strenuissimos Christianæ religionis defensores, quorum inviolata fides futurus erat impenetrabilis orthodoxæ Ecclesiæ clypeus, quo se se validissime præmuniret. Quod spectat Galfridus in Allegorio Tilmani ad praædicta Machabæorum verba ita: *Si millenarius Galfrid.**

intelligitur consummatio numerorum, sapientia aurum, fides scutum. Liquet eo munere mystice figuratam, & multiplicem consummatam sapientiam fidei transfiguram ad caput gentium. Unde etiam ab olim prædixerat, qui per fidem habitat in suorum cordibus electorum: Eripies me de contradictionibus populi, constitues me in caput gentium.

*730 Celebre illud *Palladium*, nullo non decantatum poemate, quo retento, Troianum *Quid Pallad.* *dum.**

*exitit regnum, ingentem fuisse clypeum Palladis munus, ex remoto re vetusitate obseruat Valerianus lib. 42. de sacris Aegyptiorum cap. de hasta. Ejusdem pretii Romanum exitit *Ancile*, à fama ita compellatum, nam hoc æneum fuit scutum, quod *Quid Anci-**

è caelo lapsum in regiam Numæ, ut vult Dionysius lib. 2. sive in ejusdem Regis manus, ut prodit Plutarchus in Numa. Illud certè Romani Imperii incolumentis sacram putabatur pignus: tandiu enim creditum est mansurum imperium, quandiu Ancile Romæ mansisset. Apagè figura isthæc; illud certissimum, invictam Martyrum fidem esse Romanæ Ecclesiæ scutum impenetrabile, munus è caelo delapsum, perpetuo duraturum ad Reipublicæ Christianæ munimentum, quæ tot circumvallata est securis, quot habet fidei Martyres. Et tot verò fulgenibus clypeis fuso Martyrum sanguine coloratus, si tantus splendor accrebit Ecclesiæ, tanta religionis Christianæ tutela, quantus inimicis terror incutitur? Et quid mirum à Salomone pingatur, terribilis, ut castrorum acies ordinata; & adstans firmæ, & immobilitis in diademate auro circumdata scutulis, quorum protectione Christiani imperii incolumentis æternum duratura perennet.

731 Denique observa, Reges olim inauguri solitos scuto sublatos; quo significabant, optimum Principe futurum reipublicæ scutum, publicam videlicet omnium salutem. Sic apud Romanos, inclinante Imperio, apud Gallos, Gothos, & Hispanos scuto insidentes creabantur Imperatores, & Reges, ut multi scribunt. Formam verò ducem in scuto levandi in nostris legibus prescriptam legas lib. 2. titulo 22. parti 2. Vide Ambrosum de Morales tom. 3. lib. 13. cap. 2. & nostrum Roa tom. 2. Singularium lib. 3. cap. 13. Et quæde hac recolligunt eruditæ, Pythagoras lib. 2. Adversariorum cap. 6. Dempsterus ad lib. 10. Rosini in Paralipomeno cap. 10. His addo honorem illum magnis olim ducibus haberi solitum, à quibus servata fuisset respublica: iis clypeum templo, vel curiae affixum ex publico ponere consue-

*Reges scuto
sublati inau-
gurabantur.*

consueverunt, ut scribit Philo in legatione ad Caïum, Capitolinus in Antonino, & Trebellius in Claudio.

*732 Hæc nostris Martyribus fortissimis Ecclesiæ ducibus adaptare non est operosum, illos quippe per martyri opus nobilissimum inauguatos Reges, quis non animadverat? *Coma capitii Ecclesiæ sunt, sicut purpura Regis vincula canalibus.* Cant. 7. 5. LXX. addunt: *Rex vinculus in transversibus.* Quod ad regalem purporatorum Martyrum dignitatem referunt Philo Carpathius, Justus Orbelita, Apponius, S. Gregor. Magnus & alii. Tunc igitur præfertim scuto sublati suo, id est, Fide Christiana vehementer robatur, quæ illis impenetrabilis clypeus extitit ad Ecclesiæ tutamen, & publicam omnium salutem, & incolumentem, pro qua sanguinem, & vitam posuerunt. Digni plene eorum clypei, ut non solum in templis & regia curia sed in ipsa Ecclesiæ Christianæ chlamyde appendantur: adstat enim ad Christi dextram his circumdata scutulis.*

C A P U T VII.

Martyres instrumenta musica sunt, quorum Fides martyri iustibus repercutte suavissimos edunt sonos.

*733 Sunt certè Ecclesiæ Martyres animata quædam instrumenta musica, quæ nervis, chordis, aut fidibus constant: sive psalteria illos appelles, sive citharas, sive cyras. Isteummodi instrumentorum chordas, vel fides, putaverim nullas alias, nisi Christianam eorum fidem, quæ crebræ, & multiplici Tyrannorum percussione se se divinissime prodidit, dulciter resonans. Expendat alibi pro Christi Crucifixi, & Martyrum gloria illam Isaia prædictionem cap. 22. 22. *Figam illum paxillum in loco fidei;* & erit in solum glorie domus Parris ejus, & suspendent super eum omnem gloriam domus Parris ejus, &c. *Uisque omne vas musicorum.* Vocabatur hic paxillus Christus cruci suffixus, ut claret ex contextu, & multorum interpretatione. Dicitur paxillus figendus in loco fidei, id est, in Christiana Ecclesia, ubi solum gloriae Dei. Pro, fidei, Hebraicè est, veraci, firmi, stabili, indeficieni: *tierya de fe conocida, fintemblares estable,* ubi nimis operè resplendet Christianorum fides, ut explicat ibi S. Hieronymy. Subdit Vates, supellechia varia, ea que pretiosissima, suspendenda firmat ex hoc paxillo. Illud ad præfens conduit inflatum; *Omne vas musicorum,* id est, instrumenta omnia musica. Sic nominari reor SS. Martyres, quorum fides de Christo Crucifixo est, & in Christo crucifixo suavissime resonat; dum ipsi ad ejus similitudinem se se attemperantes, crudelissimos martyri iustus subeunt, in loco fidei, id est, in Ecclesia pro fide propaganda. Pro, musicorum, ponitur vox nebul, seu nabel, que sepe vertitur psalterium, & decachordum. Ps. 32. 2. & 91. 4. imò psalterium, & decachordum solent ponit non semel pro cithara, & lyra in sacris litteris, viguelas, citaras, dicasantes, laudes, arpas, & alia fidibus distinta instrumenta: de quibus eruditæ nostri Pineda ac cap. 1. Ecclesiastes v. 8.*

734 Illud hinc in primis pono, Christum è

Cruce pendentem fuisse ad instar musici instrumenti, Archipsaltis, seu Præfecti cantorum, id est, Martyrum psallentium, sive fidibus canentium. Sic illum appellat S. Bernardus.

*Clario in
Cruce citha-
ra, & prefe-
ctus canio-
rum.*

S. Bernard.

735 Additum: Rex vinculus in transversibus: Quod ad regalem purporatorum Martyrum dignitatem referunt Philo Carpathius, Justus Orbelita, Apponius, S. Gregor. Magnus & alii. Tunc igitur præfertim scuto sublati suo, id est, Fide Christiana vehementer robatur, quæ illis impenetrabilis clypeus extitit ad Ecclesiæ tutamen, & publicam omnium salutem, & incolumentem, pro qua sanguinem, & vitam posuerunt. Digni plene eorum clypei, ut non solum in templis & regia curia sed in ipsa Ecclesiæ Christianæ chlamyde appendantur: adstat enim ad Christi dextram his circumdata scutulis.

3. Reg. 19.

ibid.

vox tacita, & tenuis. Chaldaicè, vox canen-

tum in silentio.

S. Ireneus.

736 Martires instrumenta musica sunt, quorum Fides martyri iustibus repercutte suavissimos edunt sonos.

5. Reg. 19.

12.

*Martyres
hristo com-
modulantur
ad sociati.*

*Iusti 22. 22. Isaia prædictionem cap. 22. 22. *Figam illum paxillum in loco fidei;* & erit in solum glorie domus Parris ejus, & suspendent super eum omnem gloriam domus Parris ejus, &c. *Uisque omne vas musicorum.* Vocabatur hic paxillus Christus cruci suffixus, ut claret ex contextu, & multorum interpretatione. Dicitur paxillus figendus in loco fidei, id est, in Christiana Ecclesia, ubi solum gloriae Dei. Pro, fidei, Hebraicè est, veraci, firmi, stabili, indeficieni: *tierya de fe conocida, fintemblares estable,* ubi nimis operè resplendet Christianorum fides, ut explicat ibi S. Hieronymy. Subdit Vates, supellechia varia, ea que pretiosissima, suspendenda firmat ex hoc paxillo. Illud ad præfens conduit inflatum; *Omne vas musicorum,* id est, instrumenta omnia musica. Sic nominari reor SS. Martyres, quorum fides de Christo Crucifixo est, & in Christo crucifixo suavissime resonat; dum ipsi ad ejus similitudinem se se attemperantes, crudelissimos martyri iustus subeunt, in loco fidei, id est, in Ecclesia pro fide propaganda. Pro, musicorum, ponitur vox nebul, seu nabel, que sepe vertitur psalterium, & decachordum. Ps. 32. 2. & 91. 4. imò psalterium, & decachordum solent ponit non semel pro cithara, & lyra in sacris litteris, viguelas, citaras, dicasantes, laudes, arpas, & alia fidibus distinta instrumenta: de quibus eruditæ nostri Pineda ac cap. 1. Ecclesiastes v. 8.*

*737 At enim verò, qui nam horum instrumentorum musicorum diffenti nervi, chordæ, seu fides, quæ repercutte sonant? Existenti, chordas eis eorum Martyrum cantor; ubi non una tantum vox, non unum dumtaxat musicum instrumentum, sed plures voices canentum, pluraque instrumenta musica resonant. Clarius dixerim, ubi Christus canit, & psallit, ipsi vero Martyres psalteria, citharae, & lyrae suo ad sociantur Archipsalti canentes, & psallentes. Ex quibus quædam instrumentorum musicorum, & vocum adsonatio affluit, dum martyrum subeunt, & illorum fides cruciamentis repercutta sonos edit dulcissimos: *capilla de musea.* Et quidem quænam alia instrumenta musica Christo citharam Crucis pulsanti commodulantur, nisi SS. Martyres, vel Crucibus acti, & diftenti, vel quibusvis aliis martyrii instrumentis discruciantur? Hæc musica instrumenta suspenduntur super crucifixum Jesum: *Et suspendent super eum omne vas musicorum,* id est, juxta eum, vel circa eum. Adstant igitur proximi Christo crucifixo, uti Archipsalti divinissimo, Martyres divini, in altum tollentur sublimiter: sic tanquam musica instrumenta Præfecto suo absociabuntur unâ, & eadem perpensionis, ac mortis melodiâ.*

Martyres

hristo com-

modulantur

ad sociati.

*738 At enim verò, qui nam horum instrumentorum musicorum diffenti nervi, chordæ, seu fides, quæ repercutte sonant? Existenti, chordas eis eorum Martyrum cantor; ubi non una tantum vox, non unum dumtaxat musicum instrumentum, sed plures voices canentum, pluraque instrumenta musica resonant. Clarius dixerim, ubi Christus canit, & psallit, ipsi vero Martyres psalteria, citharae, & lyrae suo ad sociantur Archipsalti canentes, & psallentes. Ex quibus quædam instrumentorum musicorum, & vocum adsonatio affluit, dum martyrum subeunt, & illorum fides cruciamentis repercutta sonos edit dulcissimos: *capilla de musea.* Et quidem quænam alia instrumenta musica Christo citharam Crucis pulsanti commodulantur, nisi SS. Martyres, vel Crucibus acti, & diftenti, vel quibusvis aliis martyrii instrumentis discruciantur? Hæc musica instrumenta suspenduntur super crucifixum Jesum: *Et suspendent super eum omne vas musicorum,* id est, juxta eum, vel circa eum. Adstant igitur proximi Christo crucifixo, uti Archipsalti divinissimo, Martyres divini, in altum tollentur sublimiter: sic tanquam musica instrumenta Præfecto suo absociabuntur unâ, & eadem perpensionis, ac mortis melodiâ.*

*Fides, ur-
ses resonat*

repercutte.

Agrat.

Fest. Po.

In fidicula
Martyres.

S. Isidor.

Pl. 15. 6.

Fidei myste-
ria tempera-
ta instar fi-
dium.

funes illos tenuissimos, seu chordas, quæ distenduntur apud musicam. Unde Agratius apud Matthiam Martinum in voce fides, sic observat: *Fides de fidelitate dicitur; fides de chorda.* Imò fides est etiam genus cithara dictum Ps. 150. 4. *Chordæ; quod tantum inter se chordæ ejus, quantum inter homines fides, concordent;* ait Festus Pompeius relatus à Valla lib. 1. Elegan. cap. 5. Inde fidicula, tormenti genus ex fidibus, seu funibus chordæ tortoriae, de qua lib. 5. Hispanis videtur esse, *trato de cuerda.* Et S. Isidorus lib. 5. cap. 27. Fidicula dicta, quia iis rei in equilevo torquentur, ut fides inveniatur: *equileus autem dictus, quod extendatur.* Hisce fidiculis torquebantur Martyres, ut Christiana fides inveniretur, ut facti fides appareat, ut fides ad instar fidium, seu chordarum longè latèque personaret. Sanè non tam ipsi Martyres, quam Dæmon, & legiones suæ hisce torquentur fidiculis (ut ajebat Ambrosius) Martyrum fides illis est chordæ tortoriae, quibus vel inviti fidei Christianæ sublimitatem agnoscunt, ac deprædicant.

736 Sed rem adhuc illustremus pulchro fidei emblemate à Catholico viro excogitato. Fasciculum fidium in albo clypeo depinxit hoc lemmate: *Funiculus hæreditatis meæ.* Allusus ad vocem fides, quæ fidem significat Christianam, & citharæ chordas, verè enim de fide nostra illud tibi assumas affatum ex Ps. 15. 6. Funes ceciderunt mibi in præclaris; etenim hæritatis mea præclara est mibi. Victorius Scialah, & Gabriel Sionita vortunt ex Arabico idiomate: *Funes contorquentis ceciderunt super me à potentibus, & hæritatis mea perpetua est in æternum:* quasi loquantur Ecclesiæ Martyres, quibus, dum fidiculis, seu funibus torquentur pro Christiana Fide, nihil fide præclarior, potius, & antiquius. Talis Martyrum vox, & tales edebant sonos in martyrio, perinde atque citharæ fides. Sed harum fidium, seu fidei conditions obseruo. Primo, inter fides, alij sonae aliae, alias demissæ, demissiores aliae, aliae acres, suaves aliae. Idem in fidei cithara evenit: ejus enim mysteria, aliqua altissima, alia humillima; alii caelestes ritus, & cærenoniæ homines extollentes ad cælum; alii vero eos demittentes usque ad pulvrem, & cinerem. Secundo, sicut citharædus fides temperat in contentas, & laxiores, ut neque altissimæ sint, nec demissæ; sic fidei divinæ mysteria plus minus distendi non debent; sicut Hæretici quidam, qui nimil humilitatem extollunt, & divinitatem summe demittunt. Mirè has fides Martyres temperarunt, & adsoCIarunt; cum mira inter se, & inter ea mysteria, pro quibus patiebantur, confensione. Tertiò sicut una fides non benè sonat, benè tamen cum reliquis congruit; ita similiter Christiana fides, sola non sufficit, nisi suis sororibus adsocietur spei, & charitati, ac reliquis virtutibus. Vel, si misericordia non sufficit unius mysterii fides, nisi omnibus etiam mysteriis assensus prebeat. Talis Martyrum fides. Quartò, sicut fides lyræ, licet ex carne animalis fiat, non tamen humectæ carnis sunt, viscosæ, & recensitæ, sed antiquæ, exsiccatae, mortificatae, ita etiam in fide summi est momenti, ut antiqua sit; sectæ enim recenter natæ, & ma-

lè curatae fætorem emittunt, & falsas voces, quas neque ipse Orpheus valeat temperare. Martyrum fides, & antiqua est, & rectissimè curata.

737 Deinde, Martyrum fides sic temperata pulsatur necesse est, ut sonos edat dulcissimos. At quænam isthæc pulsatio? Non alia per tormentum profectò quam ipsius martyri ictus, percussa fides pulsatio, & repercussio; *tocan de rafgado, hacen sata, & dimil desgarro.* Quid verò pulsatis fidibus, aut non diffusa, fidei harmonia suas exerens pia. vires, & concinnè resonans; *Cithara est caro nostra, Dulcis sonus est fidei, que annunciatur in universo mundo;* ait Ambrosius de In-

S. Ambr.
terpell. David, fine. Sed audiens S. Cypri. S. Cypri.
lib. 2. Epist. 6. Steterunt Martyres torti torquentibus fortiores, & pulsantes, ac laniantes ungulas, pulsata, ac lamata membra vice-

runt. *Inexpugnabilem fidem superare non potuit sœviens diu plaga repetita, quamvis rupta compage viscerum torquerentur in servis Dei non membra, sed vulnera.* Consonat sibi lib. de Laudi. martyrii. Atqui horrendum vel lectu est, quā dira in SS. Martyres tormenta jastrabunt ab immanissimis Tyrannis; qui illud unum enixè contendebant, ut strenui milites Christi fidem abnegarent. Corpora distendebantur cruciamentorum claviculari; & disrumpabantur sœvissimis instrumentis, & suppliciis diu, & crebro repetitis; ut sic vel abrumperetur fides, vel falem abraderetur. Cæterum frustra id tentatum; nam, tametsi caro in tam potenti torture, & collisione fuerit confracta, ac disrupta, non tamen fides, quæ dum distendebantur corpora, ipsa è magis distendebatur acuta nimia tensione: *Por mas que tuzan, y aprieten las clavijas, no a de quebrar en ellos la fe: por mas que toquen de rafgado, no sean de rozar las cuerdas.* Hic resonet S. Petrus. & Martire Ser. 32. *Iste quo acerius impugnatur, è robustior inventur; & quo magis corpus per tormenta difenditur, è magis augetur.* Aflonat S. Basilius de S. Barlaam Martire. Dixissem idiomate vulgari: *Desmplados los cuerpos con los desgarros delos azotes, perseverava la fe de mejor temple, mas subida de punto.*

738 Est etiam opportunus instituto nostro commentatoris S. Augustini ad illud Ps. 42. *Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus.* Observebat in primis quod observaverat jam in Ps. 32. videlicet, hoc discriminis esse inter psalterium, & citharam, quod psalterium superne sonat, percudit enim in superiori parte; cithara vero inferne, quia in inferiore parte pulsatur. Deinde statuit argutè: *Quando ex præceptis Dei aliquid agimus, s. Augustinus ejus obtemperantes, & obaudientes adimplenda præcepta ejus, ubi facimus, & non patimur, psalterium est.* Faciunt ita et Angeli, non enim aliud patiuntur. Cum autem aliquid patimur tribulationum, tentationum, scandalorum in hac terra, quia non patimur, nisi ex inferiore parte, id est, ex eo quod mortales sumus, et quia patimur multa ab eis, qui non sunt desuper, cithara est. Venit enim sonus Martyris ex inferiore parte, patimur, & psallimus, vel post citharam, & citharizamus. Adde, mirum profectò concentum ex præ alto, & remisso Martyrum sonitu extitisse, dum cruciatibus pulsarentur, sonabant ut psalterium, cum altissima

altissima fidei mysteria spectantia ad divinitatem, ad Dei providentiam, sapientiam, bonitatem, omnipotentiam, &c. ore pleno, animoque interrito evulgabant; cum inter lanianam prædicabant quæ Christi humanitatem respiciunt, videlicet Incarnationem, nativitatem, humanum convictum, famem, sitim, labores, Passionem, & Crucis mortem; citharæ sonus audiebatur. Harmonia hæc pro rata proportione sibi contemplata humanis pariter, ac divinis auribus blandiebatur.

739 Hactenus dictis conciliatur splendor ex Psal. 56. ubi ex comparatione Davidis in speluncam se se fiderent abdentes, celebratur fidentia, qua Martyres ad Christi imitationem se persequitionibus objecerunt, & mortem oppere. Aptiora ad institutum nostrum verba præmam. *Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, cantabo, & psallam.* Hebraicè pro paratum, est firmum, stabile: *templado el instrumento, firmes las cueridas de la fe.* Corde enim creditur ad justitiam. Cantabo, id est, & publicè confitebor, & psallam, propriæ Latinis est fidibus cano, tango, moveo, quatio, ut tangere nervos, seu chordas, quod ad Martyrum fidem, quæ pulsata sonat, referit S. August. Audi cor paratum in Apostolo, imitatus est Dominum suum: *gloriatur, inquit, in tribulationibus, &c.* Erat in presulis, in catenis, in carcerebus, in plagiis, in fame, & siti, in frigore, & nuditate, in omni vastatione laborum, & dolorum, & dicebat, gloriatur in tribulationibus. Unde? Quia paratum est cor ejus, ideo cantabat, & psallebat. Subiexit David Martyrum personam agens: *Exurge gloria mea, exurge psalterium, & cithara, exurgam dilucido:* per apostrophem converat se Martyr ad animam suam, ad sua musica instrumenta fide, seu fidibus instructa. Pro gloria ex Hebreo vertitur, *carmen, lingua, anima.* Sanè ut ore confessio fiat ad salutem, vel in hostium inspectu Christianam fidem perdere innentium. Exurge psalterium, & cithara. Duo sunt instrumenta musica fidibus distinta, quibus similes sunt fide roborati: ideo se excitant ad psallendum. Eja, mea instrumenta, resonante, dum pro fidei mysteriis fide anima sustinetis Tyrannorum scutitiam. Animadvertisit hæc S. Ambrosius lib. 2. de Jacob, & vita beata cap. 12. dum videt Martyres Machabæos pro Christiana Religione, & Fide tot subire tormenta, & nihil aliud responare quam veri Dei confessionem, & laudes: *Quæ cithara dulciores ederet cantus, quæ morientes filii in tam gravibus suppliciis ediderant?* Erumpebat enim naturæ gemitus, & invitus expectares peremptorum cadavera, sicut fila chordarum audires, heptachordum psalterium triumphalibus gemiibus resultare.

740 Jam breviter attingam quid commodi præ se ferat hæc Christianæ fidei, five fidium harmonia jucundissime existens ex Martyrum perpessionibus. Primo, adeò mulcebat hominum aures, ut plures ad Christianam fidem, imò ad martyrium fortiter, & suaviter attraherentur. Unde Ambrosius loco proximè dato subiexit de SS. MM. Machabæis: *Non sic illecebrosi cantus Sirenum attraherent audientem: illi enim ad naufragium trahunt, isti ad sacrificii victimam.* Nec sic Cygneæ carmina aures, animumque mulcerent. Cygni

Fides bar-
monia ani-
mos alie-
bant.

S. Ambr.

P. Ild. de Flores de Agone Martyr.

enim naturæ sorte moriuntur, isti moriebantur amore pietatis. Vide quæ diximus li. 1.

Secundò, torquentur hoc fidium contumeliam Dæmones & Tyranni; refonans enim hanc Martyrum fides, illis est fidiculae tormentum. Proinde S. Ephrem encomio 2. de Martyribus hostem loquuntur facit post publicam, & generosam Martyrum confessio- nem, & fidei confessionem, inter admota cruciamenta: ejus verba dedimus capite ante lapso numero 724. Huc spectat cithara Davidica, ut enim David citharam pulsando, Diabolum repulit a Saulé, ita dum nos trorum Martyrum fides pulsatur martyrii ictibus, non unum tantum Dæmonem, sed innumerias inferni catervas propulsabat.

Tertiò Martyres hac suæ fidei harmonia exarmarunt hostes, lethali infidelitatis veneno, quod infillare tentabant fidelium præcordius. Ad quam rem habes opportunitatem Sancti Ephremi verba donata capite antecedenti.

741 Quartò, exarmarunt bestias veneno, & cicurarunt, igni detraxere vim urendi: uno verbo dicam, saepissime Martyres suo fidei concentu mirabiles efficerunt in creaturis mutationes, quæ ipsi metu infidelibus admiratione erant, & stupori. Plenæ sunt histrioæ, ex divina rem expendit S. Cyprianus lib. de laudi. martyrii: *Sic Daniel minas, & Leonum frementum rabiem per constantiam fidei sua vicit: dum adorandum nullum alium esse, quam Deum credidit. Sic in camino pueris constituti in se artif. incendium, dum ignes justi tolerant, quod de gebenna Domino credo metuebant.*

742 Quintò, hac Christianæ fidei harmonia exciuit Angelorum chori suspenderunt, nisi malo, suam, & ad illam propriū subaudientiam convolunt mirabilis fidium suavitate allecti: plausus deinde subfecutus, & acclamatio. Ut enim pulcherr. S. Nyssen. Crat. 2. de Sanctorum 40. Martyrum Christianum publicè confitentibus: *Ob ejusmodi vocem, quæ Christum libere confitebatur, supra plausus erat, & laus; item acclamatio fausta cælestis urbis civium applaudentium rei bene gestæ: ad hec gaudium universi cælestis conventus.* Facescant veteres Orphei, & Amphiones, de quibus inanes fabulae narrant, tanta dexteritate lyram pulsasse, & musices peritiae excelluisse, ut res etiam animæ, rationisque expertes excantaverint, feras mansue fecerint.

C A P. VIII.

Elogia alia pro Martyrum Fide, cursim recensentur.

743 In compedium redigam alia pro SS. Martyrum fidei encomia, ut ad reliquas properem Virtutes. Primo, Martyrum fides perpessionibus trita, in area persecutionis ventilata, sicut granum appareat mundissimum omni exclusâ palea. Acumen Chrysologii est Ser. 97. ad illud Matt. 13. *Cum autem crevisset herba, & fructum fecisset, tunc, inquit, apparuerunt & zizania; ita præclarè: Quod latet in herba, manifestatur in spica, & tyrum ut quod celatur in gramine, aperitur in fructu, & granum mædiuum, &c. Flores multi multitudinem fructuum pollent, sed examinati ventorum flabris ad frumentum*